

Нотатки мандрівника: перші празькі аптеки

Нотатка четверта: «У Білого єдинорога»

Празька аптека «У Білого єдинорога» (U Bileho jednorozce) на Староміському майдані заснована в XVI ст. Вона носить назву будинку, в якому була розташована до 1796 р. Цей будинок стоїть на розі Залізної вулиці, його фасад прикрашає кам'яний барельєф із зображенням єдинорога. Іноді його також називають домом «У кам'яного баранчика» завдяки легенді про невідомого муляра, який примудрився випадково відламати один ріг у баранчика. І дійсно, якщо поглянемо на цей барельєф, то він більш нагадує баранчика, ніж єдинорога

ПІД ЗНАКОМ ЄДИНОРОГА

Назва цього будинку веде свою історію ще з середини XV ст. Тодішні аптекарі були переконані, що ліки з диковинної сировини — лапок жаб, перетертого порошку з павуків та інших чудернацьких для наших часів речовин — мають цілющу силу. А загадковий білий єдиноріг, який згідно з легендою мандрує східними лісами, представлявся мало не панацеєю. Його ріг нібито-то лікував від багатьох хвороб, у тому числі і від сексуальних розладів, а чашка з рогу була здатна нейтралізувати отруту. Багато хто вірив, що отруйна рідина в ньому закипає. За ріг міфічної тварини середньовічні аптекарі видавали ікло морського ссавця — нарвала, що мешкав у водах Північного Льодовитого океану. Його ввозили в середньовічну Європу норвежці, данці і помори з полярних областей. Місцеві винахідливі аптекарі майстерно використовували легенди в своїх цілях, вживаючи в назвах закладів слово «єдиноріг». Зрозуміло, що довірливий народ в такі аптеки йшов з твердим переконанням у чудесному зціленні.

Будинок під номером 17, що на Староміському майдані, був побудований ще в

XV ст. і поєднує в собі різні архітектурні стилі. Якщо зовнішній вигляд будівлі належить до класицизму — стіни будинку пофарбовані в білий колір, а карнизи — в коричневий, то у підвалі будинку зберігся зал романської епохи, а також вікна і фронтони, що містять елементи ренесансу. На першому поверсі будинку розташована аroachна галерея, що має реберні склепіння. Розпис будівлі було створено за ескізами художника М. Алеші. На ній зображений покровитель чехів святий Вацлав, який в'їжджає на Старомеську площу на білому коні. На сьогодні Будинок з єдинорогом має найвищий фронтон на площі. І тільки він зберіг зображення єдинорога до наших днів.

В ГОСТЯХ У ЖОЗЕФІНИ

Будинок з єдинорогом славетний також тим, що тут народилася знаменита чеська оперна співачка Жозефіна Душкова, що товаришувала із самим Моцартом, який, до слова, неодноразово бував тут. Батько Жозефіни працював фармацевтом у цій аптеці, тому сім'я майбутньої оперної диви мешкала у будинку. Коли Жозефіні виповнилося 12 років, її батько

«Приємниця» аптеки «У білого єдинорога», фітоаптека «Ботанікус», розташована з оборотної сторони будинку, має аналогічну арку та склепіння

Старовинне аптекарське устаткування для анфлеражу

Портал будинку, який відновив аптекар Фрей. Розпис стін будинку аптеки зображує покровителя чехів святого Вацлава, який в'їжджає на Старомеську площу на білому коні

Ж. Душкова (1754–1824)

помер. З підліткового віку Душкова вивчала фортепіано та співи і брала участь у кращих музичних постановках свого часу не тільки у Празі, але й в Дрездені, Берліні, Відні, а також виступала перед імператорським двором. У віці 23 років вона познайомилася з Моцартом, він часто відвідував Прагу і гостював у родини Жозефіни. Їхнє спілкування тривало до самої смерті композитора.

Будинок славетний ще й тим, що на початку ХХ ст. в ньому жив Альберт Ейнштейн, який нерідко призначав тут зустрічі з різними відомими людьми, зокрема, з Францем Кафкою.

Коли аптека переїхала в інше місце (в будинок з красивим порталом), аптекар Фрей (Frei) її повністю відновив. З того часу, приблизно з 1800 р., тут були гарні стелажі і старий аптекарський посуд з цінної порцеляни,

які і годинник з напівкруглим циферблатом роботи знаменитого Божека. Стрілка годинника після проходження півкола самостійно поверталася у початкове положення. Сам будинок називається «У Кам'яного барашка» (U Kamenného beránka), але аптека зберегла свою стару назву «У Білого єдиного», перенесену з кутового будинку.

СУЧАСНІСТЬ

На жаль, аптека «У Білого єдиного» не збереглася, не витримавши конкуренції за дорогою нерухомість у центрі Праги. Однак на задньому дворі будинку функціонує

Меморіальна табличка на стіні будинку аптеки, що свідчить про перебування А. Ейнштейна і зустрічі з Ф. Кафкою

фітоаптека «Ботанікус», надавши яку, можна отримати уявлення про старовинні склепіння середньовічної аптеки «У Білого єдиного», а її старовинну атмосферу чудово доповнюють колекції аптекарського устаткування для анфлеражу¹ та різноманітних старовинних штангласів.

Руслан Редькин, канд. фарм. наук

¹ Анфлераж (фр. Enfleurage) — спосіб добування ефірних масел шляхом екстракції твердим жиром (зазвичай використовують очищений яловичий жир). Жир наносять тонким шаром на основу, а зверху поміщують сировину — пахучі частини рослин (наприклад, пелюстки).